

Smjernice za jedinice lokalne samouprave prilagodba klimatskim promjenama

Strateški i zakonodavni okvir

Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (Narodne novine 126/19)

- jedinice lokalne i područne samouprave¹ su **obvezne** donijeti programe zaštite okoliša na svojim područjima i
- županije, veliki gradovi² i Grad Zagreb su obvezni donijeti program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja koji su sastavni dijelovi programa zaštite okoliša.
- jedinice lokalne i područne samouprave dužne su pratiti implementaciju mjera iz ovih programa i nadležnom ministarstvu svake dvije godine dostavljati podatke o svojim aktivnostima koje doprinose niskouglednom razvoju i prilagodbi klimatskim promjenama.

Europski Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju

- jedinice lokalne i područne samouprave dobrovoljno potpisuju Sporazum gradonačelnika
- jedinice lokalne i područne samouprave koje potpišu Sporazum gradonačelnika obvezuju se da će u roku od dvije godine od pristupanja inicijativi izraditi Akcijski plan energetske i klimatske održivosti (SECAP) kojim planiraju mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, i mjere energetske siromaštva.
- jedinice lokalne i područne samouprave se obvezuju svake dvije godine izvještavati o napretku u implementaciji planiranih mjera, te izvještavati o kontrolnom inventaru emisija koji bi trebao pokazivati ostvarene uštede i smanjenje emisija kao rezultat implementiranih mjera.

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (Narodne novine, broj: 46/2020)

- jedinice lokalne i područne samouprave prepoznate su kao jedne od ključnih nositelja mjera predviđenih u Strategiji
- 83 mjere za sektore koji u prepoznati kao posebno ranjivi na klimatske promjene (vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, bioraznolikost, energetika, turizam i zdravlje) i dva međusektorska tematska područja (prostorno planiranje i uređenje te upravljanje rizicima)
- akcijski plan prilagodbe klimatskim promjenama nije izrađen

¹ Sukladno članku 3. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj: 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20) jedinice lokalne samouprave su općine i gradovi, a jedinice područne samouprave su županije, <https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-%28regionalnoj%29-samoupravi>, pristupljeno 31.07.2023.

² Sukladno članku 19a. veliki gradovi su jedinice lokalne samouprave koji imaju više od 35000 stanovnika

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine

- jedinice lokalne i područne samouprave ne vode baze podataka zelene infrastrukture, a na nacionalnoj razini ne postoji jedinstvena metodologija evidentiranja i praćenja zelene infrastrukture.
- nedostatak strateških planova na razinama jedinica lokalne i područne samouprave koje predviđaju razvoj zelene infrastrukture,
- Program planira potaknuti jedinice lokalne i područne samouprave na izradu strategija zelene urbane infrastrukture, a s ciljem, razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama
- cilj Programa je promicanje i implementaciju zelenih infrastrukturnih projekata odnosno na prirodi utemeljenih rješenja (*nature based solutions*) u gradskim područjima.
- primjeri takvih projekata su razvoj zelenih površina, urbanih vrtova, parkova, biciklističkih staza, krovova s vegetacijom te drugih oblika zelene infrastrukture. Ovim projektima se nastoji potaknuti stvaranje održivih, zdravih i ekološki prihvatljivih urbanih prostora kroz integraciju prirodnih elemenata i ekoloških funkcija u gradsku infrastrukturu, ali i očuvane biološke raznolikosti, poboljšanje kvalitete zraka i vode, smanjenje toplinskih otoka te povećanje otpornosti urbanih područja na klimatske promjene.

Izazovi

- jedinice lokalne i područne samouprave sukladno zakonu obvezne su izraditi program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja, kao zasebni dokument, čak i kad imaju izrađen SECAP
- SECAP je opširniji dokument u odnosu na program, međutim ne postoji zakonska obveza implementacije mjera
- jedinice lokalne i područne samouprave suočavaju se i s nedostatkom internih kapaciteta za planiranje, implementaciju i praćenje implementacije pojedinih mjera propisanih u svojim dokumentima.
- nedostatak financijskih sredstava potrebnih za implementaciju pojedinih mjera
- nedostatak certificiranih stručnjaka za izradu pojedinih strateških dokumenata

Popis mjera koje se planiraju u okviru SECAP-a na razini hrvatskih gradova

Mjere	Edukacija i informiranost	Energetska učinkovitost	Modernizacija	Razvoj i unapređenje
Prilagodba klimatskim promjenama	- edukacija i informiranje o klimatskim promjenama, energetske učinkovitosti i održivosti;	- ušteda potrošnje vode u zgradama jedinica lokalne samouprave; - povećanje energetske	- poboljšanje vodnokomunalne infrastrukture; - klimatizirana vozila javnog gradskog	- integracija koncepta zelene infrastrukture u procese prostornog i strateškog planiranja Planove

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost projektnih partnera

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

	<ul style="list-style-type: none"> - edukacija stanovništva o načinu postizanja energetske učinkovitosti u zgradarstvu; - podizanje javne svijesti o značaju potrošnje vode u kućanstvima i utjecaju klimatskih promjena na vode kao sastavnicu okoliša; - edukacija poduzetnika o načinu uštede energenata; - edukacija građana o smanjenju količine otpada i ekonomski poticaji; - osmišljavanje i provođenje programa informiranja i edukacije javnosti o prednostima klimatski otpornih zgrada; - informiranje i edukacija korisnika poljoprivrednog zemljišta. 	<p>učinkovitosti u zgradarstvu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - saniranje gubitaka vode u vodoopskrbnom sustavu; - smanjenje potrošnje vode pri održavanju zelenih javnih površina, rasadnika te sportskih i rekreacijskih površina. 	<p>prijevoza kao standard;</p> <ul style="list-style-type: none"> - korištenje lokalnih sustava obnovljivih izvora energije 	<ul style="list-style-type: none"> - provedba konkretnih mjera izgradnje zelene infrastrukture na kritičnim točkama i praćenje učinka - razvoj sustav navodnjavanja - izrada analize i plana primjene integralnog koncepta odvodnje oborinskih voda - planiranje i izgradnja sigurnih točaka u slučaju ekstremnih meteoroloških uvjeta - modeliranje mikroklimе na području gradova - analiza postojećih distribucijskih sustava električne energije, prirodnog plina i topline te jačanje njihove otpornosti na učinke klimatskih promjena - pošumljavanje zapuštenih i degradiranih šumskih površina i uređenje i održavanje zelenih gradskih površina - povećanje otpornosti na klimatske promjene u sektoru turizma - Razvoj modela za predviđanje opasnosti od pojave klizišta na temelju prognoze oborina i postojećih karti klizišta - analiza mogućnosti postavljanja zelenih krovova i zelenih fasada na stambenim, javnim i turističkim objektima - poticanje poduzetništva i osnivanja gospodarskih subjekata vezanih uz sektore: klimatskih
--	---	---	--	--

				promjena, energetske učinkovitosti, ekološke proizvodnje, održivog razvoja
Ublažavanje klimatskih promjena	<ul style="list-style-type: none"> - informiranje i edukacija o povećanju energetske učinkovitosti i kapaciteta za korištenje obnovljivih izvora energije u komercijalnom i uslužnom sektoru; - obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti i informiranje o učincima klimatskih promjena za građane; - informiranje i edukacija o povećanju energetske učinkovitosti i kapaciteta za korištenje obnovljivih izvora energije u stambenom sektoru; - poticanje promjena u ponašanju do ušteda energije za zgrade u vlasništvu grada; - promicanje integriranog i inteligentnog prometa i razvoja infrastrukture za alternativna goriva; - promotivne, informativne i obrazovne mjere i aktivnosti u cilju unapređenja kvalitete prometa i smanjenja emisija CO₂ 	<ul style="list-style-type: none"> - energetska obnova zgrada u vlasništvu jedinica lokalne samouprave; - energetska obnova obiteljskih kuća; - energetska obnova višestambenih zgrada; - energetska obnova (fasade, krovšta, stolarije) zgrada komercijalnog i uslužnog sektora; - zamjena postojećih službenih vozila grada i gradskih poduzeća vozilima na alternativna goriva; - energetska učinkovita javna rasvjeta na bazi LED tehnologije 	<ul style="list-style-type: none"> - instalacija malih fotonaponskih sustava u sektoru kućanstava; - primjena novih tehnologija koje koriste obnovljive izvore energije; - uvođenje fotonaponskih sustava na zgrade komercijalne i uslužne djelatnosti grada; - zamjena vozila voznog parka grada; - unaprjeđenje biciklističkog prijevoza; - uređenje punionica za alternativna goriva (elektro-punionice); - modernizacija sustava javne rasvjete 	<ul style="list-style-type: none"> - provedba zelene javne nabave; - razvoj prometne infrastrukture; - poticanje korištenja bicikala i unaprjeđenje biciklističkog prijevoza na administrativnom području grada; - rekonstrukcija javne rasvjete na području grada